

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

73.

Arabska.

(Konec.)

V notranjih predelih Hedže živé tudi neodvisne rod-bine judovske, katerih je omenil uže v dvanajstem sto-letju neki Benjamin Tudelski, in katere je v novejšem času blizu Meke zopet osledil potnik Wolf. Teh Judov, potomcev Rehabitovih, utegne biti do 60.000 duš. Sta-nujejo v šotorih, kakor njihovi pradedi, in do poljedel-stva jim mrzí. Muhamed jih je sicer premagal, ali ni-kakor ne podjarmil. Predrzni so kot Arabci, in tudi oni zahtevajo navadno prehodnino od karavan, ako je ne dobé, napadejo jo prav po tolovajski. Sploh pa nam je Arabska do sedaj zeló malo poznata, kar znamo, na tem se imamo zahvaliti grškim, arabskim in turškim virom, pa najnovejšim pogumnim potnikom, ki so nam opisali Jemen, Oman, Hadramant in vzhodno obrežje.

O najdavnejših stanovnikih arabskih vemo malo. Arabski kralji so sedeli na prestolu babilonskem. Ninus je imel v službi svoji arabsko pomožno vojno, in Hiski, ki so v starodavnosti podjarmili Egipet; bili so skoro gotovo Arabci. Stanovniki pomorja arabskega so bili najstarejši plavci in trgovci, ki so posredovali trgovino med Indijo in sredozemnim morjem. Kot samostalne države arabske se nam omenjajo vzlasti te-le: Himja-ritska v Jemenu, Hedžanska z glavnim mestom Meko, Gadramautska in Sabaška. Pozneje je bila na glasu dr-žava Petrejska, ki je imela mnogo vojsk z Indi, a napo-sled jo je pokrtil Trajan.

Kot jednoten narod so se začeli Arabci zavedati še le za Muhameda, ki ni samo vere svoje razširil po Ara-biji, temveč tudi zemljo spravil v svojo oblast. Njegovi nasledniki, kalifi nazivani, podjarmili so si mnoge zemlje v Aziji in v Afriki, prestavili so svoj sedež najpreje v Damask, in pozneje v Bagdad, kjer je pod Harunom al Rašidom dosegel kalifat vrhunec svoje moči in slave. V Afriki so potem razširili Arabci gospostvo svoje po vsem severju njenem, od tu so prišli v Evropo na poluotok Pirenejski, in so ga kmalu do celega podjarmili. Ob tej dobi so bili Arabci najmočnejši narod na zapadu starega sveta, poleg tega pa so njevali tudi vedo in umet-nost, ter so v tem daleč nadkrilovali narode evropske, katerim so bili učitelji. Ker so nasledniki Haruna al Rašida jeli slabeti, začel je pešati tudi kalifat, kos za kosom so mu odtrgali. Naposled so Mongolci 1258. l. dobili Bagdad v roke, in so konec naredili kalifatu. Tudi na Španjolskem so Arabci podlegli kristijanom 1492. l. za vselej.

V poprejnih vekih se je odlikovala in pozornost vzbujala vzlasti severna Arabska, pozneje je prevzela njeno ulogo južna Arabska. Tu so se 1508. l. polastili Portugalci Maskata, ter ga obdržali do 1559. l. Ob enem so se jeli Turki širiti po Arabiji, ter si podvrgli Hedžas in Jemen, katera poslednja pokrajina je v XVII. stoletju

zopet samostalnost zadobila. Z Maskata so bili Portu-galci 1658. l. izgnani, in od tedaj je tam gospodaril imam, ki je k svoji oblasti pripojil tudi Zanzibar v Afriki. Ko je umrl imam Sedžida Saida 1856. l., razdelila sta sina njegovega zemljo tako, da je eden dobil Zanzibar in drugi Maskat, katera država je dandanes v varstvu Angleške. V minulem stoletju je nastala v notranji Arabski ločina Vahabitov, to je reformovanih islamcev, ter je za čudo brzo širila gospostvo svoje, ali 1818. l. je jo Mehemed Ali pokoril in skoro uničil. V tridesetih letih si je zopet opomogla, ter je Egipetcem mnogo po-razov napravila. Toda 1840. leta je moral Mehemed Ali vsled intervencije evropske Porti povrniti vse kraje v Arabiji, katere si je bil prisvojil.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

V IV. seji deželnega zbora izročena bila je inter-pelacija dr. Poklukarja in tovarišev, katero smo uže priobčili v zadnji številki.

V peti seji deželnega zbora izročil je poslanec Deschmann protiinterpelacijo gledé kočevsko-ribniške volitve, v kateri se naslanjajo na neko izjavo kočevskega župana, v kateri se sicer v obče zanikavajo trditve na-vedene v interpelaciji dr. Poklukarjevi, ker se pa — na-ravno — to ne posreči interpelantu, skušajo sumičiti vlado in pa uradnike v Kočevji ter po tej poti hočejo pred svetom nekako izgovarjati neutajljive izgrede, ka-terih vendar-le noben človek ne more postaviti v dru-gačen svit.

Potem vršil se je dnevni red s tem, da so se 3., 4. in 5. predmeti dnevnega reda odstopili odsekom v po-ročanje.

O 6. točki poročal je dr. Mosché o računskem sklepu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1886, ter se je ta odobril brez ugovora.

Pri 7. točki poročal je dr. Poklukar v imenu upravnega odseka o načrtu zakona o zagrabi in po-pravi potoka Trebiža pri Ratečah. — O tej zadevi sprejela se je uže v ta namen postava, ko so prora-čuneni stroški znašali 16.000 gold. — Ker je pa nastala potreba zagrada, dela razširiti, povikšali so se tudi stroški na 24.000 gold., ter ima po predloženi in sedaj tudi sprejeti postavi država v ta namen plačati polovico, namreč 12.000 gld., ravno toliko pa dežela in vdeleženci, ti namreč 1600 gold., dežela pa 10.400 gold.

O 7. točki: ustno poročilo upravnega odseka o trtni uši na Kranjskem poročal je poslanec Hren ter pripo-ročal le malo spremenjene predloge deželnega odbora v prilogi št. 33. Poslanec Pfeifer predlagal je še do-stavek, po katerem naj bi se na državne stroške napra-vila še trtnica z ameriškimi trtami v takem kraju (v bližini Ljubljane), kjer ni vinoreje.

Predlogi odsekovi z dostavkom gosp. Pfeiferja vred sprejeli so se brez ugovora.

Pri točki 9. dnevnega reda poročal je poslanec Višnikar o poročilu deželnega odbora, pril. 35., kaj se je storilo, da bi se odpravile naši deželi škodljive neenakosti pri železničnih vožnih tarifah.

O točki 10. poročal je poslanec Detela gledé uvrstenja cest s Trzina do Kamnika in dalje do Motnika, enako pri točki 11. dr. Poklukar o uvrstjenji občinskega pota z Glogovica na Šentvid do Sv. Roka.

O izločitve občine Draga iz kočevskega okraja in priklopljenji k logaškemu okraju poročal je poslanec Hren, in ko je poslanec Deschmann skušal ugovarjati, odgovorili so mu temeljito poslanci Pakiž, Klun in Višnikar, prošnja pa se je vladi odstopila z gorkim priporočilom. 11. točka dnevnega reda preložila se je na prihodnjo sejo, sledeči dve točki pa ste se še rešili v smislu nasvetov dotičnih odsekov in poročevalcev prof. Šukljeja in dr. Sterbenca.

Prihodnja javna seja bode v petek dne 16. t. m. s sledečim dnevnim redom:

1. Branje zapisnika V. deželno-zborske seje 12. decembra t. l.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

3. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagajo nasveti o zgradbi bolnice za kužne bolezni.

4. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski zaključek deželnega zaklada za l. 1886.

5. Poročilo dež. odbora, s katerim se predlaga proračun dež. zaklada za l. 1888.

6. Utemeljevanje samostalnega predloga gosp. poslanca Šukljeja in družnikov za ustanovitev deželne zavarovalnice z obligatnim zavarovanjem poslopij proti požaru.

7. Utemeljevanje samostalnega predloga gosp. poslanca dr. Alfonza Mosché-ta in tovarišev z načrtom zakona, s katerim se določujejo posamezne spremembe o postopanju gledé pravic podvrženih po cesarskem patentu z dné 5. julija 1853, drž. zak. št. 130 odkupu ali uravnjanju.

8. Ustno poročilo finančnega odseka o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu. (k prilogi 43.)

9. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1888. (k prilogi 16.)

10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji konjačev na Kranjskem za povekšanje plačil in preuredbe redú za konjederce z dné 5. oktobra 1860.

11. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstev Dol. Čeplje in Podgora, okraja Črnomaljskega, za zgradbo nekaterih cest in napravo brodú med Dolom in Stefancem.

12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva kamniškega, da se za kamniški okraj nastavi živinozdravnik s sedežem v Kamniku.

13. Ustno poročilo odseka za letno poročilo dež. odbora, in sicer o: a) §. 1., sklenjene postave; b) §. 2.,

davki; c) §. 6., občila; d) §. 7., deželni zavodi in zakladi izvzeto „muzej“.

Politične stvari.

Izjava.

V 259. številu „Slovenca“ z dne 14. novembra t. l. čitamo neko „Poslano“ gospoda drž. poslanca dr. Lav. Gregorca. V tej izjavi zatrjuje gosp. poslanec, polemizujoč proti dnevniku „Slovenec“, da je tega lista proti njemu naperjeno očitaje „popolnem neosnovano neresnično in žaljivo, za katero se niti jeden dokaz ne navaja.“ Temu še dostavlja: „slednje tudi mogoče ni, kajti jaz sem dunajske dogodke navajal tako, kakor sem sam videl in čul“

S to izjavo prisilil nas je poslanec g. dr. Gregorec, da se oglasimo i mi. Prešinjeni prepričanja, da ima v ustavnih državah narod nedotakljivo pravico od svojih izvoljenih zastopnikov zvedeti istino, golo istino, ter imajoč pred očmi one vzvišene dolžnosti, katere nalaga dostojanstvo državnega poslanca, primorani smo toraj podpisani zastopniki slovenski, svečano da-si z odkritim obžalovanjem izjaviti, da je bilo državeo-zborsko poročilo gosp. dr. Gregorca na volilnem shodu ptujskem v istini, kakor se je izražal „Slovenec“ „večinoma neresnično in s premislekom popačeno.“

Neresnično, pravimo, in popačeno, kajti soditi po poročilu „Slov. Naroda“ števil. 214 in 215, katero je sedaj gospod dr. Gregorec brez ugovora pripoznal za resnično, je gosp. dr. Gregorec na ptujskem volilnem shodu namenoma izpuščal stvari, katere je bilo neobhodno potrebno povedati, sicer bila je vsaka objektivna sodba o dotičnih dogodbah sama po sebi nemogoča; druge zopet je tako zasukal, da jih niti poznati ni bilo več, nekatere pa so bile izmišljene.

V prvo vrsto spada večina onega, kar je g. dr. Gregorec svojim volilcem pripovedoval ob imenovanji koroškega knezoškofa, oziroma o dotični interpelaciji. Dejal je na ptujskem volilnem shodu: „S prva so bili tudi vsi slovenski poslanci, razven gg. Hohenwarta in Gödelna, tega mnenja, in reklo se je, interpelirajmo Gauča, in g. dr. Gregorec dobi nalogo, sestaviti dotično interpelacijo. Naš poslanec se loti dela in drugi dan prinese sestavljeno interpelacijo, da bi jo poslanci podpisali.“ Ne ozirajoč se na nekatere manj važne stvarne natančnosti in pomote odgovarjati nam je na te trditve sledeče:

a) V istini kazala se je pri prvem razgovoru neka pripravljenost, podpisati primerno interpelacijo o tej zadevi, ali ta pripravljenost izrekla se je le pogojno, in kot prvi bistveni pogoj naglašalo se je, da je pred vsem poizvedeti, ali je bil novoimenovani knezoškof za krškega vladiko predlagan od strani škofov ali pa se je li vršilo to imenovanje v nasprotji s škofovimi terнопredlogom. Vspeh tega odločilnega poizve-